

JUNTA DE LA FACULTAT DE FILOSOFIA I LLETRES

INFORME DEL DEGÀ

(desembre de 2020)

DIAP 1. El curs i l'any que acaba hem estat sotragats per un entrebanc inesperat que ha canviat i està canviant les nostres vides, les nostres relacions i, òbviament, el nostre treball. L'informe no pot passar per alt aquest fet.

L'informe tampoc no pot passar per alt que aquesta és la darrera vegada que retré comptes com a responsable del centre davant la Junta, en nom de l'Equip de Deganat. Primavera mitjan, hi haurà eleccions de nou degà o degana de la Facultat. La normativa amb què ens hem dotat a la universitat preveu dos mandats com a màxim presidits per la mateixa persona. I ho preveu salutíferament, primerament per evitar temptacions de perpetuar-se en el càrrec, si algú o alguna les tingués; segonament, per evitar acomodacions per part dels administrats; tercer, perquè, una vegada passat un sexenni, a tothom se li acaben les idees i convé que vingui saba nova, i finalment per preservar la salut de qui voluntàriament s'ha fet càrrec de la responsabilitat.

És per això que en aquest meu darrer informe retré comptes de les dades del darrer any emmarcant-les en els objectius i propostes que vam fer en el programa electoral.

En iniciar el segon mandat com a degà, **DIAP 2** en el programa electoral vam definir la missió i **DIAP 3** la visió estratègica de la Facultat, per poder tenir la base d'actuació per al trienni. Recordo que encara no teníem Pla Estratègic marc de la UAB, que es va aprovar el mes de febrer de 2019.

Tant la missió com la visió no ha de perdre de vista mai el beneficiari i l'objectiu principal de la nostra tasca: els estudiants i les estudiants. El mot *universitas* amb què ens autoanomenem no és d'abans d'ahir. Arrenca del mateix moment de la creació de la institució i és la simplificació d'un sintagma més llarg: *universitas docentium et discentium*, el conjunt dels que aprenen i dels que ensenyen.

No hi ha facultat sense estudiants. La pandèmia ens ho recorda cada dia, si és que algú se n'havia oblidat. La recerca lligada a la universitat sí que és d'abans d'ahir; arrenca de la fundació de la nova universitat a l'Alemanya del primer terç del s. XIX.

Avui estem units en aquesta Junta perquè hem de retre comptes del que hem fet per als nostres estudiants, els nostres 'usuaris'. I els estudiants són els del primer quart del segle XX; no tenim dret a enyorar-ne d'altres, d'altres èpoques: per sort no tornaran. I els estudiants tenen les seves dinàmiques en aquest magnífic quadrienni de la seva vida; i protesten i fan vagues incòmodes i tensen la corda fins on poden; però sobretot i volen venir a formar-se i -la pandèmia ens n'ha fet conscients- a convida. Des del vicedegant de Comunitat Universitària hi hagut un tracte d'escolta de totes les demandes singulars i col·lectives que s'han expressat per qualsevol dels canals establerts (l'aplicatiu OPINA, la Junta Permanent, els correus al

deganat, les reunions amb els representants de l'assemblea) i els no establerts, als quals no em referiré.

En la direcció de conèixer l'opinió d'aquestes i aquests usuaris ens hem marcat dos objectius: incrementar la participació l'estudiantat en les enquestes sobre l'activitat docent del professorat i sistematitzar la recollida de la resolució de queixes i suggeriments

Quant al primer, entre els cursos 2017/18 i 2019/20 la participació dels estudiants de grau i màster en les enquestes sobre l'activitat docent del professorat s'ha incrementat quasi un 300%, passant del 17,6% (1r semestre 2017/18) fins a situar-se al 29,1% (1r semestre 2019/20), per sobre de la mitjana de la UAB (28,1%). Excepcionalment durant el segon semestre del curs 2019-2020 s'han programat qüestionaris específics per l'enquesta d'assignatura, una enquesta adreçada a l'alumnat sobre les infraestructures tecnològiques i entorn de treball i l'enquesta de satisfacció del PDI en el context del COVID19 i de docència virtual. El resultat de les quals estan en procés d'elaboració.

L'augment de la participació és atribuïble a diverses millores implementades els dos darrers cursos: manteniment de campanyes intensives d'informació; afavoriment de la resposta d'enquestes de satisfacció d'assignatures i mòduls, i petició al professorat, a través de les coordinacions, que afavoreixi la participació estudiantil.

Cal destacar l'augment de la participació en les titulacions en què, com a pla pilot, s'han intensificat les mesures de difusió de les enquestes, com en

els Graus en Ciències de l'Antiguitat, Estudis Anglesos i Estudis Socioculturals de Gènere i el Màster en Estudis Anglesos Avançats en el que el professorat ha informat de la importància de les enquestes i ha destinat part del temps de classe per facilitar la seva resposta. Es preveu estendre aquestes mesures a la resta de titulacions durant els cursos 2020/21 i 2021/22 per tal d'assolir que tots els graus i màsters se situïn en la mitjana del 35% de respostes.

Quant al segon, valorem molt positivament el creixement que s'ha produït en la recollida d'aportacions a través d'OPINA. L'objectiu inicial d'augmentar el 20% el nombre d'aportacions ha estat assolit clarament el darrer any, amb un increment el curs 2019-2020 del 135% respecte al curs 2017-2018.

En el programa electoral vam establir que la visió que hem esmentat, posada en l'horitzó 2021, s'havia de regir per 15 principis rectorals, que constituïen el marc per concretar les accions de manera periodificada al llarg del trienni. No em referiré a tots per qüestió de temps.

DIAP 4. Començaré per un que no es pot quantificar, és de llarga duració i no entra en les avaluacions a què ens sotmeten periòdicament les agències de qualitat. Gràcies a la pandèmia, tots i totes, en algun moment, hem experimentat l'orgull de **ser membres d'una mateixa comunitat educativa**, la Facultat de Filosofia i Lletres. En aquesta línia ha anat tota l'acció cultural empresa durant el mandat, abans de la pandèmia: exposicions, concerts, setmanes de la recerca, però l'objectiu ha pres molta més importància arran de la pandèmia. L'Equip i jo al capdavant ens hem esforçat per posar per

davant de les obligacions, les situacions personals. L'Equip ha dedicat temps i esforços a mantenir aquest vincle en la distància, mitjançant paraules d'ànim, al·locucions, records, iniciatives no acadèmiques, actes de retrobament.

No ho podem posar en cap informe, però resulta que enguany això ha estat una peça cabdal d'unió, per no abandonar-nos a la solitud del despatx i de la pantalla.

Click. Encara uns altres objectius difícils de quantificar i que tenen a veure amb la governança del centre i de la universitat. Bàsics, doncs. El primer formulat en clau interna: l'atenció a les persones. Tots els membres de l'equip intentem atendre al més ràpidament possible les peticions, els suggeriments, les queixes dels membres de la comunitat. Això no significa, en absolut, cap mena de condescendència, quan hem considerat que no l'havíem de tenir.

Click. Un tercer grup de principis d'actuació ha estat la implicació activa del centre en el govern de la Universitat i la col·laboració generosa amb tots els centres, especialment els acadèmicament més propers (Facultat de Traducció i Interpretació i Facultat de Ciències de l'Educació) o problemes organitzatius molt similars (Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia i Facultat d'Economia i Empresa). La pandèmia una altra vegada ha propiciat un apropament més estret entre aquests centres.

La col·laboració amb l'Equip de Govern sortint ha estat molt estreta, la qual cosa ens ha permès incidir en diversos projectes importants com a centre més gran de la universitat.

La Facultat va ser l'única del campus que va tenir un representant a cada un dels sis grups que van treballar en un primer moment els eixos del Pla i un dels grups va ser liderat pel Degà.

DIAP 5. Un dels principals objectius, que es competència exclusiva del Deganat, ha estat el relacionat amb **la tasca de programació i organització dels títols i l'assentament dels processos de qualitat**, encomanada específicament a les vicedeganes d'Estudis de Grau, de Qualitat i d'Ordenació dels Estudis. Aquest objectiu té com a marc general la implantació del **Sistema de Garantia Intern de Qualitat**, del qual enguany (malgrat la pandèmia) hem fet la tercera revisió que va ser aprovada per la Junta Permanent del propassat dia 3 de desembre. L'estat d'implantació d'aquest Sistema serà avaluat a principis del mes de març i, si escau, certificat. Ja he afirmat moltes vegades en aquesta Junta la importància de certificar els processos de qualitat de qualsevol institució i també de la nostra. Aquesta certificació previsible ens dotarà de més llibertat, però també més responsabilitat en tot el que fa referència a la programació i organització dels títols.

Aquest objectiu es pot retrotraure a l'inici del sexenni. Amb el suport decidit de l'Equip de Govern, la Facultat ha estat pionera en dos processos:

- **DIAP 6.** La revisió profunda dels títols existents, que ha comportat la reverificació dels títols de:
 - Estudis Clàssics (Ciències de l'Antiguitat)
 - Geografia i Ordenació del Territori (Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial)

- Estudis de Llengua i Literatura Catalanes (Filologia Catalana. Estudis de Literatura i Lingüística)
 - Estudis Anglesos
 - Estudis de Llengua i Literatura Espanyoles
 - Estudis Francesos
 - Estudis Filològics Combinats (5 modalitats)
 - Arqueologia
 - MU en Filosofia Analítica (Filosofia Aplicada)
 - MU en Prehistòria, Antiguitat i Edat Mitjana (Arqueologia Prehistòrica)
 - MU en Estudis Territorials i de la Població (Estudis Territorials i Planejament)
- **DIAP 7.** La creació de nous títols amb tres criteris (complementarietat de l'oferta vigent, interdisciplinarietat i la interfacultativitat)
 - Grau en Estudis socioculturals de gènere
 - Grau en Història, Política i Economia Contemporànies
 - Grau en Ciència, Teconologia i Humanitats
 - MU en Geoinformació
 - MU en Humanitats i Patrimoni Digital
 - MU en Francès Llengua Estrangera i Diversitat Lingüística
 - MU en Gestió d'Àrees de Muntanya

En paral·lel entre els cursos 2017 -2018 i 2019-2020 s'han dut a terme 43 modificacions de grau (de les quals 13 informades per AQU, totes amb

resultat positiu) i 26 de MU (de les quals 12 informades per AQU, amb resultat positiu). En el mateix període s'han assolit 5 informes positius d'acreditació (1 grau i 4 MU).

Click. El centre ha aconseguit acreditar totes les titulacions de grau i de màster presentades durant el període 2018-2020.

Matrícula

DIAP 8. Vegem primer els números de la UAB.

DIAP 9. Segons xifres oficials a data 31 d'octubre de 2020, per primera vegada en els darrers 7 cursos la FFIL ha matriculat un 99% de les places ofertes a la preinscripció universitària per al curs 2020-2021, **DIAP 10.** el que suposa un 6,3% més de matrícula i consolida la tendència positiva iniciada el curs 2016-2017.

DIAP 11. Malgrat que aquest augment no és homogeni en totes les titulacions de grau, augmenten en 2 títols els que igualen o superen el 100% de matrícula (Filosofia, Estudis Socioculturals de Gènere, Estudis Anglesos, Musicologia, Antropologia Social i Cultural, Història de l'Art, Llengua i Literatura Espanyoles, Filologia Catalana, Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial, Història i els estudis combinats d'anglès amb català, espanyol); entre el 90% i el 99% se situen els estudis de Ciències de l'Antiguitat i d'Humanitats; entre el 80% i el 89%, els estudis d'Arqueologia, Anglès-Clàssiques i Anglès-Francès; i finalment, en el 77%, els Català-Espanyol i amb un 33%, els Estudis Francesos.

En aquesta millora general hi tenen una incidència decisiva la programació i la consolidació dels nous graus verificats (Estudis Socioculturals de Gènere; Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial; Ciències de l'Antiguitat) o reverificats (Filologia Catalana). Per això, s'han continuat les actuacions de reverificació ja finalitzada, amb efectes el curs 2021-22 (Estudis Anglesos, Estudis de Llengua i Literatura Espanyoles); pendents d'emissió de l'informe definitiu AQU, amb efectes 2021-22 (Història, Política i Economia; Ciència, Tecnologia i Humanitats), o en procés, amb efectes 2022-23, dels grau d'Estudis Francesos i dels 4 graus Combinats de Filologia. Amb aquesta darrera operació, imprescindible com a conseqüència de a reverificació dels graus simples, s'han pogut dissenyar uns nous plans d'estudis que posen remei a deficiències estructurals detectades sobretot a partir de les opinions expressades per l'estudiantat.

DIAP 12. L'augment de matrícula de nou accés de grau ha d'anar acompanyada per l'evolució de les preferències en la sol·licitud dels estudis. Per això considerem un indicador estratègic el percentatge d'estudiants matriculats en aquesta preferència, el qual ha arribat al 91% el curs 2019-2020. Aquest percentatge és altament significatiu en alguns títols, que se situen prop del 100% (Musicologia, Llengua i Literatura espanyoles, Estudis Socioculturals de Gènere, Estudis Francesos, Estudis d'Anglès-Francès; Antropologia Social i Cultural i Ciències de l'Antiguitat).

DIAP 13. En l'apartat dels MU el panorama continua essent sensiblement diferent. Deixant de banda la matrícula del curs 2020-21 (afectada

directament per la pandèmia amb una disminució d'un 8% de matrícula de nou accés), la facultat continua essent poc eficient en la programació d'estudis de MU, en la mesura que el curs 2019/20 només 9 estudis van superar els 19 estudiants de nou accés (64%). Les dades mostren que, per norma general, un coeficient baix d'admesos es correspon amb un coeficient baix de sol·licituds. Aquesta tendència, que no és generalitzable al conjunt de màsters, s'ha començat a corregir: a) reverificant de màsters amb una davallada sostinguda en el nombre de sol·licituds i matrícules (MU en Estudis Territorials i de la Població i MU en Prehistòria, Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana); b) modificant els màsters amb un cert estancament en el nombre de places cobertes (MU en Egiptologia) per fer possible compaginar la docència presencial amb un nou perfil d'estudiants interessat per la docència virtual; c) biennalitzant els estudis anualment ineficients i d) considerant la possibilitat de tancament dels MU ja reverificats i amb poca matrícula; d) buscant aliances amb altres centres universitaris per organitzar estudis interuniversitaris.

DIAP 14. La taxa de graduació de graus és l'indicador dels estudis de la facultat que es troba en una situació clarament negativa i l'evolució de les tres darreres cohorts no mostra una clara millora. Tot i que en la majoria de casos no s'allunya (o fins i tot supera) de les taxes verificades, són uns percentatges que cal corregir, primer en les memòries i després en el comportament dels estudis, per situar-la en un primer estadi entre el 65%-70%. Tot i que les baixes taxes verificades, fruit de la primera redacció de les memòries (2008), no han estat un impediment per a la acreditació dels títols, això no obstant, cal modificar-les; en aquest sentit, ja han estat

corregides a l'alça en la redacció dels darrers plans d'estudis com a resultat de la reflexió sobre el comportament dels títols existents (Ciències de l'Antiguitat 65%; Estudis Socioculturals de Gènere 87%; Filologia Catalana 85%).

La taxa de graduació dels MU se situa en un 90% de mitjana estable, xifra que es considera adequada.

DIAP 15. La graduació correlaciona directament amb la taxa d'abandonament, que, en el cas dels graus, resulta també negativa. El curs 2017/18 es nota una lleugera millora de quatre punts percentuals en la mitjana de la taxa d'abandonament el primer any, tot que se situa en un 23,89%, mentre que la del SUC per als estudis d'Humanitats és del 21,28% (2016/17). La taxa fins al 2 primers anys augmenta a un 33,14%. Això afecta principalment a alguns estudis filològics combinats. Aquests és un dels motius pels quals aquests graus combinats estan en fase de reverificació. En paral·lel, després que les coordinacions de títols de grau han fet un estudi aprofundit de les possibles causes que provoquen aquesta taxa tan elevada (a partir de les enquestes distribuïdes entre l'alumnat) i s'han aïllat els possibles motius: deficiències en el perfil d'entrada dels estudiants d'alguns graus que requereixen coneixements previs (anglès, llatí, grec i musicologia); discrepàncies amb les expectatives personals (Filosofia); deficiències estructurals del grau (manca d'OT; docència de les assignatures transversals); organització de la docència (grups nombrosos en assignatures instrumentals) i causes socioeconòmiques (percentatge d'estudiantat que combina els estudis amb el treball).

DIAP 16. Pràctiques Externes

En aquest sentit s'han dut a terme diferents actuacions. En primer lloc l'elaboració i aplicació d'un protocol únic aprovat l'any 2017 per a la gestió de les Pràctiques Externes. En el curs 2019/20 tots els títols de grau ofereixen una assignatura de Pràctiques Externes, en tots els casos OT (6 ECTS), excepte en el Grau en Geografia, Medi Ambient i Planificació ofereix unes pràctiques OT (12 ECTS) i el Grau en Estudis Socioculturals e Gènere, en què és OB (6 ECTS). Alhora, en els títols reverificats (Estudis Anglesos, Filologia Catalana i Estudis de Llengua i Literatura Espanyoles) s'ofereixen dues assignatures OT (Pràctiques Professionals I i II) per facilitar que els estudiants puguin allargar el seu període de pràctiques professionals. En paral·lel, en aquests títols reverificats s'han introduït noves assignatures OB /OT de caràcter professionalitzador (Llengua Estàndard: Aplicacions Professionals en l'Era Digital; Literatura Catalana a l'Aula; Tecnologies del Llenguatge; Adquisició i ensenyament de l'anglès; Ensenyament de la literatura en anglès; Filología Digital; La gramática en el aula: metodologías y aplicaciones etc.). Els nous graus en procés de verificació, i amb implementació prevista per al 2021/22, en Història, Política i Economia i en Ciència, Tecnologia i Humanitats inclouen una assignatura OT de Pràctiques Professionals de 12 crèdits. En el cas dels MU, 9 dels estudis (60%) ofereixen també Pràctiques Externes.

Aquesta política d'assentament de l'aspecte professionalitzador dels graus ha de comportar en el cursos propers un increment dels estudiants que cursin PEXT, que en el curs 2019-2020 han estat 222, millorant els resultats

anteriors en 20 estudiants. Els estudiants de MU matriculats a les PEXT OT constitueixen un 67% del total.

DIAP 17. MOBILITAT

Tot i que hi ha un cert estancament, en els cursos 2018/19 i 2019/20 s'ha assolit el 20% que ens havíem marcat com a objectiu de mobilitat entre estudiants graduats. Hi ha titulacions que se situen per sobre o molt per sobre d'aquest llindar (algunes filologies i Història de l'Art), mentre que altres han experimentat una evolució molt positiva i s'hi acosten o ja el depassen (Arqueologia, Història, Musicologia, Humanitats). En el que afecta el curs 2019/20 s'ha de tenir en compte que els intercanvis iniciats el segon semestre es van veure alterats o interromputs pels estats d'alarma decretats a diversos països de destí a partir de mitjan març. No va haver-hi anul·lacions, sinó que les estades es van realitzar en modalitats no presencials, sia amb repatriacions cap a Espanya, sia romanent al país de destí.

DIAP 19. Un altre principi rector era el que fa referència a la innovació docent i l'adaptació a noves formes d'impartir la docència.

L'evolució del professorat que realitza cursos de formació ha sofert una davallada significativa després d'una tendència sostinguda a l'alça. L'impacte es dona principalment en el professorat permanent. No succeeix el mateix amb la xifra de professorat novell (excepció feta del professorat associat), que tendeix a l'estabilitat.

La programació de cursos a mida proposada per la Facultat ha estat discontinua i la major part del professorat ha fet els cursos de formació general que organitza l'Àrea de Desenvolupament de Persones i Suport Tècnic de la UAB els mesos de febrer i juliol. L'Equip de Deganat va dissenyar un pla anual de formació a mida a desenvolupar a partir del curs 2019-2020, amb la inclusió de tres cursos de formació per curs acadèmic. Aquesta proposta no s'ha pogut dur a terme a causa de la pandèmia. Com a substitució, el professorat ha assistit a les sessions de formació per a la docència no presencial programats per la UAB; en paral·lel el mes de setembre de 2020 la Facultat va organitzar una sessió oberta de bones pràctiques docents en temps de pandèmia a la qual van assistir 60 professors i professores (apx. 12% del total).

La incorporació de la docència virtual durant la pandèmia ha mostrat per part d'un nombre important de professorat un coneixement molt minso de les eines telemàtiques i un ús escàs, restringit principalment a les seves prestacions bàsiques, la qual cosa aconsella executar un pla específic de formació anual per al professorat de la FFiL, que contempli explícitament l'ús avançat d'eines de suport a la docència no presencial.

DIAP 20. Un darrer principi proposat va ser l'adequar els espais i serveis de la Facultat a les necessitats docents del Centre

Com a indicador d'aquest objectiu ens fixem en el nombre i pressupost de les actuacions en manteniment i millora dels espais i l'equipament docent. Aquesta informació permet valorar en quin grau la gestió econòmica s'adequa a les prioritats estratègiques docents establertes en relació a l'ús

i adequació dels espais docents. Entre els cursos 2017/18 i 2019/20 s'han realitzat 273 accions per un import de 197.192 € del pressupost de funcionament de la Facultat. Les actuacions van des de la remodelació total d'aules fins a la instal·lació de punts de connexió elèctrica o el reforç de la xarxa wifi. Per al curs 2020/21 hi ha una previsió d'augment del 25% respecte a la darrera partida (56.278,39 € 2019/20).

DIAP21-23. La situació pandèmica i la conseqüent conversió de la docència presencial en docència no presencial ha posat damunt la taula la manca en la majoria dels espais docents de dispositius adequats per a realitzar-la. L'execució d'un fons específic COVID i una intensificació de la partida aportada pel Deganat al manteniment de les infraestructures de la Facultat han de fer que durant el curs 2020-21 es dotin els espais docents d'eines adequades i diverses segons els espais (microfonia, càmeres, plató, etc.).

En la prioritització de les accions s'ha tingut en compte l'opinió dels representants dels estudiants a la Junta Permanent de Facultat (13/02/20) i també a través de l'OPINA, de manera que s'ha prioritzat la instal·lació d'endolls per connectar els aparells mòbils (ordinadors i tauletes) per davant d'altres inversions no lligades directament a la docència.

En aquest capítol vull posar encara més cara a les xifres. S'han remodelat la Sala de Graus i les aules 501 i 502; s'han aconseguit espais per a espais de treball dels grups de recerca d'Arqueologia (Mòdul entre Economia i Psicologia i els espais del Parc Mòbil); s'han cercat col·laboracions amb artistes plàstics per dignificar les sales del centre; s'ha adequat la microfonia de la Sala de Juntes, etc.

.....

No he parlat de molts altres indicadors i accions que són igualment importants, però el temps aconsella abreujar.

DIAP 24-27. Comentari de les Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats assenyalades en l'inici del mandat.

.....

Continuant amb la imatge que he usat durant els darrers cinc anys, s'està acabant el darrer moviment de la simfonia que em vaig comprometre a dirigir davant d'una orquestra veterana que estava molt amatent al senyal. Com sabeu els aficionats, els darrers moviments (i sobretot els darrers compassos) de les grans simfonies romàntiques acostumen a ser brillants, densos. Contràriament, els nostres darrers compassos seran *lenti* i *quasi morendo*. No pas per culpa de cap de nosaltres, per culpa de la situació que ens envolta. Una llàstima.

Com diu el nostre doctor honoris causa (encara no investit) Josep Pons, els mestres veterans de l'orquestra, quan entra el director eventual pensen: "A veure que ens farà fer aquest; quines manies tindrà". Segur que el director n'ha tingut un munt de manies i que en algun moment deu haver renyat més del compte a algun músic que s'adormia.

Tanmateix, amb l'ajut dels mestres assistents i dels caps de secció, en cada un dels sis moviments he intentat que tots els instruments es fessin sentir quan convenia. Entremig n'hem afinat algun, hem substituït alguna vacant,

hem incorporat instruments no usuals en les formacions orquestrals. En sis anys, la batuta també s'ha adormit alguna vegada i l'orquestra s'ha descompassat.

Espero que els músics no m'ho tingueu en compte i continueu sonant tan bé.

Joan Carbonell Manils

Degà

Facultat de Filosofia i Lletres